

Doping tradescha il sport

In cudesch dat scleriment davart la fatschenta cun sport e doping

■ (anr/vi) Tgi che admira ozendi ina victoria impressiunanta, sa dumonda adina era: Tge ha quest sportist prendi? In nov cudesch explitgescha, co ch' ils sportists crodan en ils latschs da las drogas da prestaziun. «Ins duess simplamain lubir il doping en il sport.» Quai è il recept, cun il qual enqualin vul schliar il problem. Per ils dus auturs da «Der verratene Sport» na vegn questa opziun betg en dumonda. Els fan valair quatter motivs encunter la liberalisaziun da doping: I fiss in act criminal da dar meds da doping a sportists sauns. Gia en la DDR n'ha quest sistem betg funcziunà. Ils sportists renumads èn ils idols da la giuventetgna e ston perquai dar in bun exempel. Plinavant: Ina liberalisaziun muntass ch' ils sportists fissan sfurzads da prender doping. In sportist n'avev senza chemia nagina schanza pli. «Ins na sto dentant betg proteger quels che prendan doping, mabain quels che vulan far sport a moda schubra.» Uschia argumenteschan Werner Franke ed Udo Ludwig.

In schurnalist ed in professor

Udo Ludwig è redactor tar il «Spiegel» e scriva dapi 17 onns sur da doping. Il schurnalist enonuscha il problem betg mo ord il sport d'elita. El sa che doping exista er en ils centers da trenament da forza, nua che in e scadin trenescha durant il temp liber. En ses artigels ha Ludwig analisà las cugliunarias da trenaders e da federaziuns sportivas. Perquai vala el sco expert da la scena da doping en Germania.

Werner Franke è professor da cancer a Heidelberg. Dapi decennis è el ina corifea pertutgant doping. Per ses cumbat cunter doping ha el retschavì la distincziun dal «Bundesverdienstkreuz».

Cun lur cudesch vulan ils dus auturs sclerir si la populaziun, ma er ils geniturs da giuvens sportists. Els dattan in sguard istoric e descrivan las metodas da singuls trenaders da manar giuvnas sportistas en ina dependenza psichica.

La pintga pirla blaua

In dals chapitels impressiunants raquinta da Heidi Krieger, sportista en l'anteriura DDR. Ella gudogna en ils onns otganta concorrenzas internaziunalas da bittar la culla. Anc durant la pubertad obtegna ella da ses trenader l'emprima giada las pirlas blauas. «Cun quellas pos trenar dapli», di el. Nagin – ni medis ni trenaders – explitgeschan ad ella ils privels dad anabolica. Ella ha gronda confidenza en ses trenaders e medis. Sulet lezza giada, ch'els dattan ad ella l'ordra d'era prender la pirla anticonceptiva (Antibabypille), dumonda ella, pertge ch'ella stoppia prender quai. Ella n'haja gea nagins contacts sexuals.

Ma ils medis teman che las sportistas che prendan anabolica vegnan en speranza. Anabolica stimulescha ils regls sexuals, ed anabolica donnegiass er anc in fetus. Heidi Krieger tragutta bier dame-mia da la pirlas blauas. Ella survegn in

Provas d'urin prontas per vegnir testadas sin restanzas da doping.

KEYSTONE

corp che paisa 103 kilos – in corp che serva a la DDR sco maschina da gudagnar medaglias. Cura ch'ella chala cun il sport, è ella persula cun ses corp masculin, persula cun ses problems psichics e persula cun sias dumondas: «Sun jau mezza la culpa ch'jau hai problems? U èsi la vita burschicosa en ils clubs da sport? U han las pirlas blauas da far insatge cun mes problems?» Ella è ina dunna, ma sa senta sco um. Il 1994 sa lascha ella operar per pudair daventar um ed ha dapi lura num Andreas Krieger. Oz s'engascha ella cunter doping.

Era la vita e carriera sportiva d'Andreas Münzer vegn descritta en il cudesch. Il bodybuilder austriac sto pajar sia carriera sco miracul musculus cun la vita. El ha engraschè ses corp cun memia blera chemia.

Spagetti bolognese cun ormons

Ils auturs dal cudesch èn persvadids ch' ils gieus olimpics a Peking vegnan puspè a

procurar per letras grassas puncto doping. Els dian era ch' ils scandals dals velocipedists muntan be il spitg dal culm da glatsch. Cun lur cudesch vulan els sclerir si: Cunzunt ils sportists giuvens, ma er ils geniturs che na san prest betg pli, tge sport ch'els vulan laschar far lur uffants.

Il cudesch porscha ina buna survista istorica, porta pitschnas resumaziuns davart ils meds da doping ils pli derasads ed ina enumeraziun da las stgisas las pli ridiculas dals sportists traplads. Uschia ha Lenny Paul, in pilot da bob american, ditg suenter ch'ins ha traplà el il 1997 cun «nandrolon»: El haja mangià il di avant la controlla spaghetti bolognese cun charn d'ormons.

Werner Franke, Udo Ludwig: «Der verratene Sport/Die Machenschaften der Doping-Mafia. Täter, Opfer und was wir ändern müssen». Chasa editura Zabert Sandmann. 260 paginas. 35.95 francs. Germania, settember 2007.

Tge fissi da far per spendrar il sport?

Ils dus auturs dal cudesch proponan 15 mesiras per liberar il sport dal doping. Qua intginas mesiras en versiun scur-sanida:

- Sportists che han prendi doping vegnan exlaus per vita durante da lur disciplina. Sulet sportists, che numnan ils gidanters, medis e dealers, pon quintar cun ina reducziun dal chastì.
- Trenaders, medis e funcziunaris che han g' da far cun doping n'han pers nagut pli en il sport.
- Subvenziuns e daners da promoziun datti be per sportists che sa partecipeschan a campagnas da prevenziun.
- La promoziun da sport na s'orientescha betg pli mo tenor victorias e me-

daglias, ed era betg pli tenor il nivel mundial che vegn forse cuntanschi be pli cun doping.

- Ha ina disciplina dapli che trais cas da doping en in onn, na portan ils emitturs da televisiun naginas emisiuns directas pli da questa disciplina per l'onn current.
- Il sistem da controlla da doping sto vegnir renovà. En disciplinas cun bier doping daventan tests obligatorics, ed ils sportists ston sa participar activ als tests (Bringschuld).
- Medis vegnan scolads meglier pertutgant las consequenzas da doping. I dat chastis severs per medis ed apotechers che gidan a dopar ils sportists.

– Ina part dals daners per la promoziun da sport vegn duvrada per megliorar ils labors da controlla.

- La perscrutaziun independenta vegn intensivada.
- I dovra bancas da datas cun las valurs da saun e tests da DNA dals sportists da professiun.
- I dovra ina lescha cunter doping ed ina procura publica spezialisada.
- Tgi che ha ina funcziun en ina federaziun sportiva na dastga betg esser cumpiglià tar controllas da doping.
- Coordinaziun internaziunala: Investigaders da doping na dovran nagins visums pli e.u.v.